

Verkondiging in de Sint Jansbasiliek, Laren
Nachtmis van Kerstmis
24/25 december 2023¹

“De genade van God, op aarde verschenen, leert ons goddeloosheid en wereldse begeerten te verzaken en bezonnen, rechtvaardig en vroom te leven.”

‘Ga en herstel mijn huis’

Deze woorden van de apostel Paulus uit onze tweede bijbellezing, brengen mij ertoe u - met uw goedvinden - mee te nemen naar de dertiende eeuw, Eigenlijk zou ik wel een tijdmachine willen om met u even in die eeuw te kunnen leven. Meer bijzonder zou ik even teruggeworpen willen worden naar de kerstavond van het jaar 1223, in het Italiaanse Greccio.

Was die dertiende eeuw nu zo fijn?

Nou nee.

De steden in Europa en in het bijzonder in Midden-Italië waren in opkomst. De stadsbevolking werd steeds rijker en wereldser. Die steden bestreden elkaar te vuur en te zwaard. Uiteraard ging het ook toen om geld en grond.

¹ Jesaja 9, 1-3.5-6; Titus 2, 11-14; Lucas 2, 1-14

Een jonge, ambitieuze zoon van een rijke koopman in stoffen stortte zich geestdriftig en ambitieus in de oorlog. Maar hij kwam ontgoocheld terug van het slagveld. Met een blik in de ogen die je ook wel ziet bij Oekraïense of Israëliische jongemannen. Op het slagveld is er iets in hen geknakt: hun levensvreugde, hun onbevangenheid, ja iets van hun menselijkheid.

Die jongeman uit Assisi, Franciscus geheten, was gedesorïenteerd teruggekeerd in het kleinburgerlijk bestaan van zijn dagen.

Waar zou ik eigenlijk voor leven?

Wat moet ik nog aan met dit goddeloze, door wereldse begeerten bepaalde leven dat ik in zijn cynische ogen heb gekeken?

Na een stuurloze periode leert hij, gedoopte man, maar eigenlijk levend los van God en gebod, *Jezus* kennen.

Voorheen was hij als de acht op de tien Nederlanders van vandaag, die menen dat zij goed kunnen leven zonder Jezus, van *Wie* wij in deze nacht de geboorte vieren.

Franciscus leert Jezus kennen, in een stil bezoek aan een bouwvallig kerkje. Hij hoort een stem diep in zichzelf en vanaf het kruisbeeld: *'herstel mijn huis'*. Hij gaat weer naar de kerk en hij gaat aan de slag, timmerend, schavend, metselend.

Jezus verandert alles. De gekruisigde, gemartelde Jezus wordt zijn Heer, zijn kompas, Hij die uit compassie en liefde zijn leven geeft voor de armen, de melaatsen, de stuurloze mensen van zijn tijd.

Ik was u aan het meenemen naar de kerstavond van 1223. Voor het eerst in de geschiedenis arrangeert deze bijzondere man, jaren na zijn bekering tot Jezus, de kerststal. Nooit eerder was iemand op het idee gekomen. In de stikdonkere nacht komen de dorpelingen, meistens arme sloebbers, met fakkels in de hand, met hun vrouwen en kinderen, naar de plaats waar Franciscus de os en de ezel, Maria en Jozef en herders had opgesteld, levende mensen en een pasgeboren kind. Daar viert Franciscus de Nachtmis en als diaken preekt hij daar. Hij is zo ontroerd dat hij de naam Jezus niet kan uitspreken. Wat in hem gebroken was op het gewelddadige slagveld wordt aan de voet van de kribbe in hem geheeld, genezen. Hij had verzaakt aan goddeloosheid, wereldse begeerte en hij was begonnen om bezonnen, rechtvaardig en vroom te leven.

Af en toe hoor ik verhalen van jonge mensen. Het zijn er niet veel, maar ze zijn er. Zij hoorden bij die acht van de tien die prima konden leven zonder Jezus, zonder God, zonder de kerk. 'Ik heb genoeg aan mijn wenkende carrière, een stevige bankrekening, sex, drugs en rock and roll.' In hen is niets geknakt gelukkig op een van de slagvelden van deze wereld. Maar innerlijk is er wel een strijd gaande. Is dit eigenlijk geen leeg, ongeïnspireerd leven? Word ik -anders dan op de bank bij de emo-teevee - nog wel eens

ontroerd, ben ik nog wel eens in tranen? Sommigen wagen de stap over de drempel van de kerk en betreden een voor velen niet eerder verkende wereld: die van er zomaar zijn, naar de hemel kijken en een woord horen voorbij aan alle drukte en dwang, van zomaar geliefd zijn, - genade, aangeraakt, geraakt door Jezus; die tot ons zegt: 'herstel mijn huis.'

Waarover was Franciscus nu zo ontroerd?

Omdat hij iets van de hemel ervaarde die kerstavond. Dat God geen gedachte is, geen speculatie, geen ongenaakbare illusie of energie, maar een God die mens werd, als mensenkind onze aandacht, onze reactie, onze ontroering vraagt.

Het kind. In onze dagen door velen als kleine godheden vereerd en met luxe omhangen, door anderen verwaarloosd, of getraumatiseerd door misbruik of oorlogsgeweld. In het kind dat Franciscus die Kerstavond met tranen in de ogen begroette en over wie hij preekte, begroette hij Jezus, 'de zalige vervulling van zijn hoop, de openbaring van de heerlijkheid van de onze grote God en Heiland Christus Jezus, die zichzelf voor ons gegeven heeft.'

Dit Kind nodigde Franciscus uit van de bank af te komen, zijn gepamperde bestaan los te laten van met luxe behangen koopmanszoon. Hij wilde niets meer bezitten. Want hij had een andere, voorheen ongekende rijkdom ontdekt en zich eigen gemaakt.

Boven de kribbe met het levende kind in 1223 in Greccio, vierde een priester de Mis. Zoals wij deze avond/nacht ook doen. Brood gebroken, een beker wijn, lichaam en bloed van Jezus die niets wilde bezitten, maar alles geven. Wat een vrijheid, wat een rechtvaardigheid. Mogen wij die vanavond ontdekken. Moge er iets zijn van ontroering in ieder van ons, zoals toen, kerstavond achthonderd jaar geleden. Dat dit Kind voor ons een teken is, een pasgeborene in doeken gewikkeld en liggend in een kribbe. Dat u, jij, en ik Hem in ons leven tot ont-wikkeling laten komen.
Zalig Kerstfeest!

pastoor Nico van der Peet